

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

DRUGI ODJEL

PREDMET ZUBAC protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 40160/12)

PRESUDA

STRASBOURG

11. listopada 2016.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Zubac protiv Republike Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u Vijeću u sastavu:

Işıl Karakaş, *predsjednica*,
Julia Laffranque,
Paul Lemmens,
Valeriu Griţco,
Ksenija Turković,
Jon Fridrik Kjølbro,
Georges Ravarani, *suci*,

i Stanley Naismith, *tajnik odjela*,

Nakon vijećanja zatvorenog za javnost održanog 6. rujna 2016. godine, donosi sljedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 40160/12) protiv Republike Hrvatske, što ga je 30. svibnja 2012. godine državljanka Bosne i Hercegovine, gđa Vesna Zubac („podnositeljica zahtjeva”), podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”).

2. Podnositeljicu zahtjeva zastupao je g. I. Ban, odvjetnik iz Dubrovnika. Vladu Republike Hrvatske („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Podnositeljica zahtjeva navodi da joj je bio uskraćen pristup Vrhovnom sudu Republike Hrvatske zbog načina na koji je Vrhovni sud Republike Hrvatske primijenio odredbe Zakona o parničnom postupku.

4. Vlada je obaviještena o prigovoru u pogledu pristupa sudu 24. ožujka 2015. godine, a ostatak zahtjeva odbačen je kao nedopušten na temelju pravila 54. stavka 3. Poslovnika Suda.

5. Vlada Bosne i Hercegovine obaviještena je o svom pravu da se umiješa u postupak (članak 36. stavak 1. Konvencije i pravilo 44. stavak 2. točka a. Poslovnika Suda), ali nije iskoristila to pravo.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

6. Podnositeljica zahtjeva rođena je 1959. godine i živi u Bijeloj (Republika Crna Gora).

7. Otac podnositeljčinog supruga, Vu. Z., kojega je zastupala njegova supruga K. Z., je 29. rujna 1992. godine sklopio ugovor o zamjeni svoje kuće u Dubrovniku (Republika Hrvatska) za kuću u Trebinju u vlasništvu F. O. (Republika Srpska, Bosna i Hercegovina).

8. Godine 2001. Vu. Z. podnio je tužbu pred Osnovnim sudom u Trebinju protiv nasljednika F. O.-a kojom je tražio dopuštenje za upis prava vlasništva (*clausulu intabulandi*) nad kućom u Trebinju.

9. Osnovni sud u Trebinju je 20. travnja 2001. godine naložio nasljednicima F. O.-a da izdaju *clausulu intabulandi* Vu. Z.-u te su tuženici postupili po navedenom nalogu.

10. Vu. Z. je preminuo na nepoznat datum između 2001. i 2002. godine.

11. M. Z., sin Vu. Z.-a i muž podnositeljice zahtjeva, je 14. kolovoza 2002. godine podnio tužbu pred Općinskim sudom u Dubrovniku, tražeći da se ugovor o zamjeni kuća proglasi ništavim. Tvrdio je da je ugovor potpisan pod prisilom zbog okolnosti koje su proizašle iz rata u Hrvatskoj. Također je tvrdio da je potpis njegova oca na punomoći koju je koristila njegova majka, supruga Vu. Z.-a, za potpisivanje osporenog ugovora u njegovo ime, krivotvoren. U svojoj je tužbi M. Z. naznačio vrijednost predmeta spora u iznosu od 10.000 hrvatskih kuna (HRK) (približno 1.300 eura (EUR) u to vrijeme). Kasnije, na ročištu održanom 6. travnja 2005. godine, naznačio je kao vrijednost predmeta spora iznos od 105.000 HRK (približno 14.160 EUR u to vrijeme). Tuženici su prigovorili tom iznosu.

12. Općinski sud u Dubrovniku je 25. travnja 2005. godine naložio M. Z.-u da plati sudsku pristojbu u iznosu od 1.400 HRK (približno 180 EUR u to vrijeme) za podnošenje tužbe. Sud je odredio pristojbu prema vrijednosti predmeta spora od 105.000 HRK.

13. Presudom od 27. rujna 2005. godine, Općinski sud u Dubrovniku odbio je tužbeni zahtjev i naložio tužitelju da plati sve troškove parničnog postupka i troškove suprotne strane, to jest iznos od 25.931,10 HRK (približno 3.480 EUR u to vrijeme). Sud je odredio troškove postupka prema vrijednosti predmeta spora naznačenoj na ročištu održanom 6. travnja 2005. godine, to jest iznosu od 105.000 HRK. Mjerodavni dio presude glasi kako slijedi:

„... tuženicama su priznati troškovi [i procijenjeni su] s obzirom na vrijednost predmeta spora koju je odredio tužitelj (105.000 HRK - list 58. [spisa predmeta]) a koju je [prvostupanjski] sud prihvatio.”

14. Prvostupanjski sud je 12. prosinca 2005. godine naložio tužitelju da plati sudsku pristojbu u iznosu od 1.400 HRK za presudu. Također ju je odredio na temelju vrijednosti predmeta spora u iznosu od 105.000 HRK.

15. Presudom od 1. listopada 2009. godine, Županijski sud u Dubrovniku odbio je žalbu tužitelja i potvrdio prvostupanjsku presudu. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

„... odluka o troškovima je pravilna i zakonita te jasno obrazložena.”

16. M. Z. je 24. svibnja 2010. godine podnio reviziju Vrhovnom sudu Republike Hrvatske.

17. M. Z. je umro 17. listopada 2010. godine. Postupak je preuzela njegova supruga Vesna Zubac, podnositeljica zahtjeva, kao njegova nasljednica.

18. Rješenjem od 30. ožujka 2011. godine, Vrhovni sud Republike Hrvatske odbacio je reviziju kao nedopuštenu *ratione valoris*, utvrdivši da je vrijednost predmeta spora bila ispod zakonskog praga od 100.000 HRK. Smatrao je da je primjenjiva vrijednost predmeta spora ona koja je navedena u tužiteljevoj tužbi. Mjerodavni dio tog rješenja glasi kako slijedi:

„Odredbom čl. 40. st. 3. ZPP propisano je da ako je tužitelj u slučaju iz st. 2. istog članka vrijednost predmeta spora očito suviše visoko ili suviše nisko naznačio, tako da se postavlja pitanje stvarne nadležnosti, sastava suda, vrste postupka, prava na izjavljivanje revizije, ovlaštenja na zastupanje ili prava na naknadu troškova postupka, da će sud po službenoj dužnosti ili na prigovor tuženika, najkasnije na pripremnom ročištu, ili ako ono nije održano, onda na prvom ročištu za glavnu raspravu prije nego što se tuženik upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, brzo i na prikladan način provjeriti točnost naznačene vrijednosti te rješenjem protiv kojeg nije dopuštena posebna žalba odrediti vrijednost predmeta spora.

Dakle, iz citiranih zakonskih odredbi proizlazi da je tužitelj dužan već u tužbi, u kojoj se tužbeni zahtjev ne odnosi na novčanu svotu, naznačiti vrijednost predmeta spora, nakon čega tužitelj više nije ovlašten samoinicijativno mijenjati vrijednost predmeta spora. U takvim parnicama jedino sud može po službenoj dužnosti ili povodom prigovora tuženika, ako ocijeni da je vrijednost predmeta spora u tužbi očito suviše visoko ili suviše nisko naznačena rješenjem utvrditi vrijednost predmeta spora, ali najkasnije na pripremnom ročištu, ili na prvom ročištu za glavnu raspravu ako pripremno ročište nije održano.

Iz spisa proizlazi da je tužitelj u tužbi neposredno zaprimljenoj u Općinskom sudu u Dubrovniku 14. kolovoza 2002. naznačio da vrijednost predmeta spora u ovom parničnom postupku iznosi 10.000,00 kuna.

Naknadno je na ročištu održanom 6. travnja 2005. (list 58 spisa) punomoćnik tužitelja izmijenio vrijednost predmeta spora smatrajući da je u tužbi prenisko naznačena i odredio da ona iznosi 105.000,00 kuna. No, tužitelj pritom nije preinačio tužbu. Prvostupanjski sud nakon toga nije rješenjem odredio drugu vrijednost predmeta spora od one naznačene u tužbi jer za to nisu bile ispunjene zakonske pretpostavke iz čl. 40. st. 3. ZPP.

Prema tome, u ovom predmetu je za ocjenjivanje dopuštenosti revizije mjerodavna vrijednost predmeta spora koju je tužitelj naznačio u tužbi, tj. iznos od 10.000,00 kuna s obzirom da jednom naznačenu vrijednost predmeta spora tužitelj nije ovlašten naknado mijenjati ako istovremeno i objektivno ne preinačava tužbeni zahtjev.”

19. Rješenjem od 10. studenog 2011. godine Ustavni sud Republike Hrvatske odbacio je ustavnu tužbu podnositeljice zahtjeva kao nedopuštenu uz obrazloženje da predmetom nije otvoreno niti jedno ustavnopravno pitanje. Rješenje je uručeno punomoćniku podnositeljice zahtjeva 30. studenog 2011. godine.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Zakon o parničnom postupku

20. Mjerodavne odredbe Zakona o parničnom postupku („Narodne novine”, br. 53/1991, 91/1992, 112/1999, 81/2001, 117/2003, 88/2005, 84/2008, 96/2008 i 123/2008), koje su bile na snazi u mjerodavnom razdoblju, propisuju:

Članak 40.

„....

(2) ... kad se tužbeni zahtjev ne odnosi na novčanu svotu, mjerodavna je vrijednost predmeta spora koju je tužitelj u tužbi naznačio.

(3) Ako je u slučaju iz stavka 2. ovoga članka tužitelj vrijednost predmeta spora očito suviše visoko ili suviše nisko naznačio, tako da se postavlja pitanje stvarne nadležnosti, sastava suda, vrste postupka, prava na izjavljivanje revizije, ovlaštenja na zastupanje ili prava na naknadu troškova postupka, sud će, po službenoj dužnosti ili na prigovor tuženika, najkasnije na pripremnom ročištu, ili ako ono nije održano, onda na prvom ročištu za glavnu raspravu prije nego što se tuženik upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, brzo i na prikladan način provjeriti točnost naznačene vrijednosti te rješenjem protiv kojega nije dopuštena posebna žalba odrediti vrijednost predmeta spora.

(4) Ako se nakon upuštanja tuženika u raspravljanje o glavnoj stvari utvrdi da je tužitelj propustio odrediti vrijednost predmeta spora, sud prvoga stupnja će brzo i na prikladan način, nakon što strankama omogućiti da se o tome izjasne, odrediti vrijednost predmeta spora rješenjem protiv kojega nije dopuštena posebna žalba.

(5) Sud također postupa na način propisan stavkom 4. nakon što je podnesena žalba ili revizija, prije slanja predmeta višem sudu radi donošenja odluke o tim pravnim lijekovima.”

Članak 382.

„(1) Stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude:

1. ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela presude prelazi 100.000,00 kuna,

21. Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku („Narodne novine”, br. 53/1991, 91/1992, 112/1999, 81/2001, 117/2003, 88/2005, 84/2008, 96/2008, 23/2008, 57/2011, 148/2011 - pročišćeni tekst i 25/2013) propisuje kako slijedi:

Članak 428.a

„(1) Kad Europski sud za ljudska prava utvrdi povredu kojeg ljudskog prava ili temeljne slobode zajamčene Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i dodatnih Protokola uz tu Konvenciju koje je Republika Hrvatska ratificirala, stranka može, u roku od trideset dana od konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava, podnijeti zahtjev sudu u Republici Hrvatskoj koji je sudio u prvom stupnju u postupku u kojemu je donesena odluka kojom je povrijeđeno ljudsko pravo

ili temeljna sloboda, za izmjenu odluke kojom je to pravo ili temeljna sloboda povrijeđeno.

(2) Postupak iz stavka 1. ovoga članka provodi se uz odgovarajuću primjenu odredaba o ponavljanju postupka.

(3) U ponovljenom postupku sudovi su dužni poštivati pravna stajališta izražena u konačnoj presudi Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda temeljnog ljudskog prava ili slobode.”

B. Sudska praksa Vrhovnog suda Republike Hrvatske

22. Vlada se pozvala na predmete br. Rev 62/1994-2 od 23. veljače 1994., Rev 226/05-2 od 18. svibnja 2005., Rev 20/06-2 od 11. travnja 2006., Rev 865/06-2 od 30. studenog 2006., Rev 694/07-2 od 19. rujna 2007., Rev 798/07-2 od 5. veljače 2008., Rev 1525/09-2 od 8. lipnja 2011., Rev 320/2010-2 od 8. rujna 2011., Rev 287/11-2 od 14. prosinca 2011. i Rev 648/10-2 od 23. siječnja 2013., u kojima je Vrhovni sud Republike Hrvatske odbacio revizije kao nedopuštene *ratione valoris*. Sud je smatrao da su primjenjive vrijednosti predmeta sporova bile one navedene u tužbama (koje su bile ispod zakonskog praga) jer se vrijednost predmeta spora nije mogla promijeniti nakon pripremnog ročišta, ili ako ono nije održano, prvog ročištu za glavnu raspravu nakon upuštanja u raspravljanje o glavnoj stvari.

C. Sudska praksa Ustavnog suda Republike Hrvatske

23. Podnositeljica zahtjeva pozvala se na predmet br. U-III-1041/2007 od 24. lipnja 2008. godine, u kojemu je Ustavni sud Republike Hrvatske ukinuo rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske kojim se revizija odbacuje kao nedopuštena *ratione valoris* jer je nerazumno primijenio postupovna pravila za podnošenje revizije u trgovačkim sporovima iako se postupak vodio pred sudovima koji nisu trgovački.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

24. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je da je bila lišena pristupa Vrhovnom sudu Republike Hrvatske. Pozvala se na članak 6. stavak 1. Konvencije, koji u mjerodavnom dijelu glasi:

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da sud pravično ... ispita njegov slučaj ...”

25. Vlada je osporila tu tvrdnju.

A. Dopuštenost

26. Sud primjećuje da prigovor nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke a. Konvencije. Primjećuje i da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrđnje stranaka

(a) Podnositeljica zahtjeva

27. Podnositeljica zahtjeva tvrdi da je njezin pravni prednik povisio vrijednost predmeta spora na iznos od 105.000 HRK na ročištu održanom 6. travnja 2005. godine. Prvostupanjski sud procijenio je troškove parničnog postupka i sudske pristojbe u skladu s tom vrijednosti. Nadalje, drugostupanjski sud potvrdio je presudu prvostupanjskog suda. Dakle, pravni prednik podnositeljice zahtjeva razumno je očekivao da su zakonski zahtjevi *ratione valoris* za podnošenje revizije bili ispunjeni.

28. Podnositeljica zahtjeva tvrdi da činjenica da prvostupanjski sud nije donio formalno rješenje o vrijednosti predmeta spora nije relevantna jer, prema mjerodavnim postupovnim pravilima, žalba protiv takvog rješenja ionako nije dopuštena. Nadalje, pozvala se na predmet *Šimecki protiv Republike Hrvatske* (br. 15253/10, 30. travnja 2014.), navodeći da stranke u postupku ne bi trebale snositi negativne posljedice grešaka sudova.

29. Što se tiče sudske prakse Vrhovnog suda Republike Hrvatske na koju se poziva Vlada (vidjeti prethodni stavak 22.), podnositeljica zahtjeva istaknula je da niti jedno od tih rješenja, osim Rev 798/07-2 od 5. veljače 2008. godine, nije usporedivo s njezinom situacijom.

(b) Vlada

30. Vlada tvrdi da Sud prilikom ispitivanja prigovora o povredi članka 6. stavka 1. Konvencije obično procjenjuje je li postupak u cjelini ispunio standarde koje taj članak zahtijeva. Dakle, Sud je morao ispitati ne samo je li podnositeljica zahtjeva uživala svoje pravo na pristup sudu pred trećestupanjskim tijelom, odnosno Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, nego i je li njezin pravni prednik imao pristup sudovima prvog i drugog stupnja. S tim u vezi, Vlada tvrdi da je osnovanost predmeta podnositeljice zahtjeva ispitana na dvije razine nadležnosti, prvostupanjskom i drugostupanjskom sudu.

31. Vlada je nadalje tvrdila da je u ovom predmetu vrijednost predmeta spora tužitelj naznačio u svojoj tužbi. Tužitelj, kojega je zastupao kvalificirani odvjetnik, trebao je biti svjestan zakonskog zahtjeva *ratione valoris* za podnošenje revizije te da je vrijednost koju je naznačio u tužbenom zahtjevu bila ispod propisanog praga. Nadalje, tužitelj je povisio

vrijednost predmeta spora u fazi postupka kada, prema postupovnim pravilima, to nije bilo dopušteno. Legitiman cilj tog pravila jest spriječiti eventualnu manipulaciju tužitelja i zajamčiti zaštitu postupovnih prava i jednakost u postupku suprotnoj strani. Jedina iznimka od tog pravila jest situacija u kojoj je tužitelj preinačio tužbeni zahtjev. U tom smislu, Vlada najprije ističe da prvostupanjski sud nikada nije formalno odlučio o vrijednosti predmeta spora. Kao drugo, tužitelj nikada nije preinačio tužbeni zahtjev. Stoga je tužitelj trebao biti svjestan da postupovni zahtjevi za podnošenje revizije nisu bili ispunjeni.

32. Naposljetku, Vlada ističe da odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske nije bila utemeljena samo na mjerodavnom domaćem pravu, nego da je i bila u skladu s višegodišnjom, dosljednom praksom Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

33. Konvencija ne prisiljava države ugovornice da uspostave žalbene ili kasacijske sudove u parničnim postupcima. Ipak, tamo gdje takvi sudovi postoje, neophodno je pridržavati se jamstava iz članka 6., primjerice strankama u sporu jamčiti učinkovito pravo pristupa sudovima radi odlučivanja o njihovim „građanskim pravima i obvezama” (vidi, među brojnim drugim izvorima prava, predmete *Andrejeva protiv Latvije* [VV], br. 55707/00, stavak 97., ECHR 2009.; *Egić protiv Hrvatske*, br. 32806/09, stavak 46., 5. lipnja 2014. i *Shamoyan protiv Armenije*, br. 18499/08, stavak 29., 7. srpnja 2015.).

34. Imajući u vidu posebnu prirodu uloge kasacijskih sudova, koja je ograničena na razmatranje je li pravo bilo pravilno primijenjeno, Sud može prihvatiti da postupak pred takvim sudovima može biti formalniji (vidi predmet *Meftah i drugi protiv Francuske* [VV], br. 32911/96, 35237/97 i 34595/97, stavak 41., ECHR 2002-VII).

35. „Pravo na sud” čiji je jedan aspekt pravo na pristup, nije apsolutno; ono podliježe ograničenjima koja su implicitno dopuštena, posebice što se tiče uvjeta dopuštenosti pravnog lijeka, budući da to po samoj svojoj naravi traži uređenje od strane države, koja uživa određenu slobodu procjene u tom pogledu (vidi, na primjer, predmete *García Manibardo protiv Španjolske*, br. 38695/97, stavak 36., ECHR 2000-II, *Mortier protiv Francuske*, br. 42195/98, stavak 33., 31. srpnja 2001. i *Vo protiv Francuske* [VV], br. 53924/00, stavak 92., ECHR 2004-VIII). Međutim, ta ograničenja ne smiju ograničiti ili smanjiti pristup osobi na takav način ili u takvoj mjeri da bude narušena sama bit njezinog prava; naime, ta će ograničenja biti u skladu s člankom 6. stavkom 1. samo ako teže legitimnom cilju i ako postoji razmjernost između uporabljenih sredstava i cilja koji se želi postići (vidi

predmet *Guérin protiv Francuske*, 29. srpnja 1998., stavak 37., *Izvjешća o presudama i odlukama 1998-V*).

36. Tumačenje domaćega prava prvenstvena je zadaća domaćih vlasti, i to sudova. Uloga Suda ograničena je na provjeru jesu li učinci takvoga tumačenja u skladu s Konvencijom. To se posebice odnosi na to kako sudovi tumače pravila postupovne prirode (vidi predmet *Tejedor García protiv Španjolske*, 16. prosinca 1997., stavak 31., *Izvjешća 1997-VIII*). Sud mora donijeti svoju ocjenu u svakom predmetu u svjetlu posebnih značajki predmetnih postupaka i pozivanjem na cilj i svrhu članka 6. stavka 1. (vidi predmet, *mutatis mutandis*, *Miragall Escolano i ostali protiv Španjolske*, br. 38366/97, 38688/97, 40777/98, 40843/98, 41015/98, 41400/98, 41446/98, 41484/98, 41487/98 i 41509/98, stavak 36., ECHR 2000 I).

(b) Primjena tih načela na ovaj predmet

37. U ovom predmetu, Vrhovni sud Republike Hrvatske odbacio je reviziju koju je podnio pravni prednik podnositeljice zahtjeva kao nedopuštenu *ratione valoris*. Smatrao je da je mjerodavna vrijednost predmeta spora ona koja je navedena u tužbi, odnosno 10.000 HRK, koja je ispod zakonskog praga od 100.000 HRK (vidi prethodni stavak 18.). Prilikom procjene dopuštenosti *ratione valoris*, Vrhovni sud Republike Hrvatske pozvao se na članak 40. stavak 3. Zakona o parničnom postupku, prema kojemu sud, najkasnije na pripremnom ročištu, ili ako ono nije održano, onda na prvom ročištu za glavnu raspravu prije upuštanja u raspravljanje o glavnoj stvari, brzo i na prikladan način provjerava točnost naznačene vrijednosti ako je tužitelj vrijednost predmeta spora očito suviše visoko ili suviše nisko naznačio (vidi prethodni stavak 18.).

38. U vezi s tim, Sud primjećuje da je tužitelj promijenio vrijednost predmeta spora na ročištu održanom 6. travnja 2005. godine na iznos od 105.000 HRK i da su tuženici tome prigovorili (vidi prethodni stavak 11.). Nadalje primjećuje da prvostupanjski sud nije donio posebno rješenje o vrijednosti predmeta spora. Međutim, u svojem obrazloženju o osnovanosti predmeta, prvostupanjski je sud naveo da je odredio troškove postupka, između ostalog, prema vrijednosti predmeta spora koju je tužitelj naznačio na ročištu održanom 6. travnja 2005. (vidi prethodni stavak 13.). Drugostupanjski sud potvrdio je zaključke prvostupanjskog suda u cjelini (vidi prethodni stavak 16.). Iz toga slijedi da su i prvostupanjski i drugostupanjski sud prihvatili vrijednost predmeta spora koju je tužitelj naznačio na ročištu održanom 6. travnja 2005. godine. Štoviše, bio je dužan platiti sudske pristojbe i troškove postupka obračunate prema toj znatno višoj vrijednosti (vidi prethodne stavke 12.-15.).

39. Dakle, čak i uz pretpostavku da su niži sudovi pogriješili kada su dopustili tužitelju da promijeni vrijednost predmeta spora u kasnijoj fazi postupka, odnosno kada postupovni zahtjevi za takvu radnju nisu bili ispunjeni (vidi prethodni stavak 20.), Sud smatra da je pravni prednik

podnositeljice zahtjeva razumno postupio kada je podnio reviziju i očekivao odluku Vrhovnog suda Republike Hrvatske o njezinoj osnovanosti.

40. U vezi s prethodno navedenim, Sud ponavlja da rizik bilo kakve greške koju počini državno tijelo mora snositi država, a greške se ne smiju ispravljati na teret dotičnih pojedinaca (vidi predmete *Platakou protiv Grčke*, br. 38460/97, stavak 39., ECHR 2001-I; *Freitag protiv Njemačke*, br. 71440/01, stavci 37.-42., 19. srpnja 2007. i *Šimecki*, prethodno navedeno, stavak 46.). U ovom predmetu, Vrhovni sud Republike Hrvatske, iako svjestan svih okolnosti predmeta podnositeljice zahtjeva i navodne greške nižih sudova, protumačio je mjerodavna postupovna pravila o vrijednosti predmeta spora na pretjerano formalan način i tako stavio teret grešaka nižih sudova na podnositeljicu zahtjeva koja u tom trenutku očito nije više imala mogućnost osporiti sudske pristojbe i troškove postupka koji su joj nametnuti. Stavljanjem tereta grešaka nižih sudova na podnositeljicu zahtjeva, Vrhovni sud Republike Hrvatske djelovao je suprotno općem načelu postupovne pravednosti sadržanom u članku 6. stavku 1. Konvencije, što je utjecalo na njezino pravo pristupa sudu. Posljedično, argument Vlade o višegodišnjoj, dosljednoj praksi Vrhovnog suda Republike Hrvatske (vidi prethodne stavke 22. i 32.) ne može utjecati na zaključak Suda.

41. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

II. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

42. Podnositeljica zahtjeva, bez pozivanja na bilo koji članak Konvencije, prvi je put prigovorila u odgovoru na očitovanje Vlade od 10. rujna 2015. godine da je došlo do povrede njezinog prava na pošteno suđenje jer je njezinog pravnog prednika zastupao odvjetnik iz Crne Gore koji nije bio upoznat s relevantnim postupovnim pravilima domaćeg prava i kojemu prema mjerodavnim postupovnim pravilima nije bilo dopušteno zastupati stranke pred sudovima u Republici Hrvatskoj. Dakle, prvostupanjski sud bio je obvezan upozoriti pravnog prednika podnositeljice zahtjeva o štetnim posljedicama takvog pravnog zastupanja.

43. Sud primjećuje kako je pravomoćno rješenje domaćih sudova kojemu se prigovara, i to rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske od 10. studenog 2011. uručeno punomoćniku podnositeljice zahtjeva 21. studenog 2011. godine (vidi prethodni stavak 19.) i da je podnositeljica zahtjeva podnijela ovaj prigovor 10. rujna 2015. godine, kao odgovor na očitovanje Vlade, odnosno gotovo četiri godine kasnije.

44. Iz navedenog slijedi da je ovaj dio zahtjeva podnesen nepravovremeno i da ga treba odbaciti u skladu s člankom 35. stavkom 1. točkom a. i stavkom 4. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

45. Člankom 41. Konvencije predviđeno je sljedeće:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

46. Podnositeljica zahtjeva potražuje iznos od 30.000 eura (EUR) na ime neimovinske štete.

47. Vlada smatra da je zahtjev podnositeljice pretjeran, neosnovan i nepotkrijepljen.

48. Sud smatra da je podnositeljica zahtjeva sigurno pretrpjela neimovinsku štetu. Sud prvo ponavlja da bi u predmetima u kojima utvrdi povredu članka 6. stavka 1. Konvencije najprimjereniji oblik zadovoljštine u pravilu bio da se u odgovarajućem roku postupak ponovi i da se predmet ponovno ispita u skladu sa svim zahtjevima poštenog suđenja (vidi, na primjer, predmete *Lungoci protiv Rumunjske*, br. 62710/00, stavak 56., 26. siječnja 2006.; *Yanakiev protiv Bugarske*, br. 40476/98, stavak 90., 10. kolovoza 2006.; i *Lesjak protiv Hrvatske*, br. 25904/06, stavak 54., 18. veljače 2010.). S tim u vezi Sud napominje da podnositeljica zahtjeva može temeljem članka 428a. Zakona o parničnom postupku (vidi prethodni stavak 21.) podnijeti zahtjev za ponavljanje prethodnog postupka u odnosu na koji je Sud utvrdio povredu članka 6. stavka 1. Konvencije. U ovim okolnostima, odlučujući na pravičnoj osnovi, Sud podnositeljici zahtjeva dosuđuje iznos od 2.500 EUR na ime neimovinske štete, uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

49. Podnositeljica zahtjeva također potražuje 1.740 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i 4.144 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred ovim Sudom.

50. Vlada je osporila ta potraživanja.

51. Prema sudskoj praksi Suda podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu svojih troškova i izdataka samo ako je dokazano da su stvarno i nužno nastali i bili razumni glede iznosa. U ovome predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje ima u posjedu i prethodno navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 850 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske i 2.600 EUR na ime troškova i izdataka nastalih u postupku pred ovim Sudom, uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati podnositeljici zahtjeva.

C. Zatezne kamate

52. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna poena.

IZ TIH RAZLOGA, SUD

1. Jednoglasno *utvrđuje* da je prigovor koji se odnosi na pravo pristupa sudu dopušten, a ostatak zahtjeva nedopušten;
2. *Presuđuje*, sa četiri glasa prema tri, da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
3. *Presuđuje*, sa četiri glasa prema tri,
  - (a) da tužena država treba isplatiti podnositeljici zahtjeva, u roku od tri mjeseca od dana konačnosti presude, na temelju članka 44. stavka 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan isplate:
    - (i) 2.500 EUR (dvije tisuće petsto eura) na ime neimovinske štete, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati;
    - (ii) 3.450 EUR (tri tisuće četiristo pedeset eura), uvećano za sve poreze koje bi se mogli zaračunati podnositeljici zahtjeva, na ime troškova i izdataka;
  - (b) da se od protoka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja, na prethodno spomenute iznose, plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna poena.
4. *Odbija*, jednoglasno, preostali dio zahtjeva podnositeljice zahtjeva za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 11. listopada 2016. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Stanley Naismith
Tajnik

Işıl Karakaş
Predsjednica

U skladu s člankom 45. stavkom 2. Konvencije i pravilom 74. stavkom 2. Poslovnika Suda, ovoj presudi dodaje se izdvojeno mišljenje sudaca Lemmensa, Gričca i Ravaranija.

A.I.K.
S.H.N.

ZAJEDNIČKO IZDOJENO MIŠLJENJE SUDACA LEMMENSA, GRITCA I RAVARANIJA

1. Ne možemo se, nažalost, složiti s odlukom većine da je u ovom predmetu došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

2. Prema većini, Vrhovni sud Republike Hrvatske je odbacivanjem revizije podnositeljice zahtjeva kao nedopuštene povrijedio njezino pravo na pristup tom sudu.

Prvo i zapravo jedino pitanje koje je bilo pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske jest je li presuda Županijskog suda bila otvorena za reviziju. Odgovor na to pitanje ovisio bi, prema našem mišljenju, o prirodi te presude, a ne o karakterizaciji koju joj je dodijelio sam Županijski sud. Stoga nam se čini sasvim u redu da je Vrhovni sud Republike Hrvatske ispitao je li vrijednost predmeta spora viša ili niža od zakonskog praga od 100.000 HRK, bez ikakve obveze koju bi mu u tom smislu nametnulo (implicitno) određenje Županijskog suda.

Štoviše, karakterizacija koju je ponudio Vrhovni sud Republike Hrvatske ne čini se proizvoljnom ili očito nerazumnom, s obzirom na tekst članka 40. Zakona o parničnom postupku. Vrhovni sud Republike Hrvatske primijenio je članak 40. stavak 2. koji se odnosi na vrijednost koju je tužitelj naznačio u dokumentu kojim je pokrenuo postupak. Smatrao je da uvjeti za promjenu te vrijednosti, određeni člankom 40. stavkom 3., nisu bili ispunjeni i stoga je odbio temeljiti utvrđenje vrijednosti predmeta spora na višoj vrijednosti koju je M. Z. naveo na ročištu održanom 6. travnja 2005. Prema našem mišljenju, postoji još manje razloga za kritiziranje obrazloženja Vrhovnog suda Republike Hrvatske jer je ono u skladu s njegovom dugogodišnjom sudskom praksom (vidi predmete navedene u stavku 22. presude). Također ne vidimo kako se tumačenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske može smatrati „pretjerano formalnim” (vidi stavak 40. presude).

Nije zadaća našeg Suda da tumači domaće pravo. Osim situacija u kojima domaći sudovi proizvoljno ili očito nerazumno tumače domaće pravo, Sud se treba ograničiti, kako je navedeno u stavku 36. presude, na utvrđivanje jesu li *učinci* usvojenog tumačenja u skladu s Konvencijom. To znači, u našem predmetu, da bi Sud trebao ispitati je li nedopuštenost revizije Vrhovnom sudu Republike Hrvatske u skladu s pravom pristupa sudu. Teško nam je prihvatiti da ograničenje na tužbene zahtjeve u kojima je vrijednost predmeta spora iznad 100.000 HRK (približno 13.000 EUR) ne bi težilo zakonitom cilju ili bi bilo nerazmjerno. U toj točki složili bismo se s Vladom, koja je navela da je postupak potrebno sagledati kao cjelinu i

osobito s činjenicom da je tužbeni zahtjev podnositeljice zahtjeva ispitan, glede činjenica i prava, na dvije razine nadležnosti (vidi stavak 30. presude).

Ukupno razmatrano, smatramo da ograničenje prava na pristup podnositeljice zahtjeva Vrhovnom sudu Republike Hrvatske nije povrijedilo članak 6. stavak 1. Konvencije.

3. Da bi došla do drukčijeg zaključka, većina tvrdi da je Vrhovni sud Republike Hrvatske „djelovao suprotno općem načelu postupovne pravednosti sadržanom u članku 6. stavku 1. Konvencije”. Prema većini, Vrhovni sud Republike Hrvatske stavio je „teret grešaka nižih sudova na podnositeljicu zahtjeva” (stavak 40. presude).

Pojam „općeg načela postupovne pravednosti” nije se, prema našim saznanjima, dosad pojavio u praksi Suda. Nije nam jasno je li to načelo, „sadržano” u članku 6. stavku 1., po bilo čemu drukčije od prava na pošteno suđenje, izričito zajamčenog tim člankom. Također ne vidimo njegovu točnu povezanost s pravom na pristup sudu, jedinim pravom članka 6. stavka 1. o kojem se radi u prigovoru.

U svakom slučaju, ne vidimo kako se Vrhovni sud Republike Hrvatske može optužiti za stavljanje „tereta greški nižih sudova” na podnositeljicu zahtjeva.

Većina se poziva na tri presude u kojima Sud smatra da rizik od bilo kakve greške koju počini državno tijelo mora snositi država, a greške se ne smiju ispravljati na teret dotičnih pojedinaca. Te se presude odnose na rješenje kojim se zahtjev odbacuje kao nedopušten jer je uručen tuženoj stranci nepravovremeno, iako je sudski izvršitelj bio odgovoran za njegovo dostavljanje (*Platakou protiv Grčke*, br. 38460/97, stavak 39., ECHR 2001-I), rješenje kojim se zahtjev stranke sudu odbacuje kao nedopušten jer je podnesen nepravovremeno, iako je kašnjenje prvenstveno posljedica postupanja drugog suda koji je prenosio zahtjev nadležnom sudu (*Freitag protiv Njemačke*, br. 71440/01, stavak 41., 19. srpnja 2007.), neuspjeh suda da ispravno uruči nalog, tako da je postao pravomoćan iako nikad nije dospio do podnositeljice zahtjeva i rješenje kojim se žalba protiv drugog naloga odbacuje kao nedopuštena jer je podnesena nepravovremeno, iako je sud pogriješio u vezi s datumom na koji je žalba podnesena (*Šimecki protiv Hrvatske*, br. 15253/10, stavak 46., 30. travnja 2014.). U svim su tim slučajevima podnositelji zahtjeva bili postupovno kažnjeni za greške državnih tijela, za koje nisu trebali snositi nikakvu odgovornost.

Ovaj se predmet, prema našem mišljenju, znatno razlikuje. Ako je podnositeljica zahtjeva morala platiti troškove postupka pred nižim

sudovima na temelju vrijednosti predmeta spora od 105.000 HRK, to je zato što je njezin prednik, M. Z., tijekom ročišta održanog 6. travnja 2005. godine naveo da je to ispravna vrijednost. Istina je da domaće pravo nije dopustilo M. Z.-u da poveća vrijednost predmeta spora za vrijeme postupka, da niži sudovi očito nisu proglasili ponašanje M. Z.-a nezakonitim i umjesto toga slijedili su njegov pristup, i da je tek Vrhovni sud Republike Hrvatske primijetio da je postupanje M. Z.-a bilo protivno članku 40. Zakona o parničnom postupku. Međutim, to ne poništava činjenicu da je početnu grešku u predmetu počinio pravni prednik podnositeljice zahtjeva, a ne državno tijelo.

Činjenica da niži sudovi nisu ispravili grešku M. Z.-a prema našem mišljenju ne stvara „očekivanje”, zaštićeno prema članku 6. stavku 1. Konvencije, da će njegova revizija podnesena Vrhovnom sudu Republike Hrvatske biti proglašena dopuštenom (usporedi stavak 39. presude).

4. Gledajući unatrag, moglo bi se reći da podnositeljica zahtjeva nije mogla iskoristiti grešku svojega prednika (s obzirom na to da je njezina revizija podnesena Vrhovnom sudu Republike Hrvatske odbačena kao nedopuštena na temelju početne vrijednosti predmeta spora), iako je morala snositi njezine nepovoljne posljedice (morala je platiti troškove postupka na obje razine nadležnosti prema većoj vrijednosti predmeta spora).

Iako podnositeljica zahtjeva, razumljivo, nije zadovoljna takvim ishodom, ne smatramo da to čini ograničenje prava na reviziju Vrhovnom sudu Republike Hrvatske suprotnim članku 6. stavku 1. Konvencije.

© 2017 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda, te proveo lekturu i pravnu redakтуру istoga.